

УДК 330.341.4

І. І. Пасінович

кандидат економічних наук,

доцент кафедри фінансів суб'єктів господарювання

Львівського національного університету імені Івана Франка, м. Львів

СТРУКТУРНА ПОЛІТИКА ЯК СИСТЕМОУТВОРЮЮЧИЙ ЕЛЕМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Дано оцінку сучасної структури економіки України, визначено чинники, які спричинили існуючі диспропорції. Обґрунтовано невідворотність структурних змін в економіці, які повинні здійснюватись в рамках державної структурної політики. Показано зв'язок структурної політики з іншими напрямками державної соціально-економічної політики держави.

Ключові слова: *структура економіки, структурна політика, галузь, інвестиції, пріоритети.*

Pasinovych I. I. STRUCTURAL POLICY AS A CORE ELEMENT OF SOCIAL-ECONOMIC POLICY OF A STATE

Assessment of the modern structure of economy of Ukraine is given, factors, which caused existing disproportions are defined. The inevitability of structural changes in economy, which have to take place within the structural politics of the state are justified. The relationship between structural policy with other directions of social-economics politics is shown.

Keywords: *structure of economy, structural policy, branch, investment, priorities.*

Сьогодні Україна перебуває на політичному, економічному і соціальному розломі. За роки незалежності не відбулось глибинних перетворень, які б утвердили державність, незворотність ринкового курсу і людиноцентризм реформ. Війна на Сході лише «оголила» проблеми, навіть латентні. Очевидним також став той факт, що ресурс, отриманий у спадок від Радянського Союзу, вичерпав себе остаточно, – це стосується як зношеної інфраструктури, високозатратних і низькотехнологічних виробництв, так і патерналістського мислення значної частини суспільства.

Реакцією на виклики, які стоять перед нашою державою, має бути перегляд базових складових і пропорцій в економіці, модернізація економіки на основі прогресивних структурних перетворень. Такі зміни в ситуації, у якій перебуває сьогодні Україна, не можуть бути наслідком виключно механізму ринкового саморегулювання і вільного переливу капіталу, а мають стати прогнозованим і цілеспрямованим результатом державної структурної політики. Питання прогресивних структурних змін набувають особливої ваги також у зв'язку з посиленням міжнародної конкуренції, глобалізації ринків, коли уряди країн змушені відстоювати ідеали економічного патріотизму.

Проблеми формування та реалізації структурної політики системні й різнопланові, вони відображені в численних наукових працях, зокрема, А. Гальчинського, С. Данилишина, В. Геєця, Л. Шинкарук, І. Лукінова, А. Чухно, В. Бодрова, В. Ланового, де розглядаються структурні зміни в контексті державної соціально-економічної політики. Дещо вужче проблематика структурної політики висвітлюють наукові доробки А. Мельник, О. Мельниченко, Ю. Яременко, Ю. Кіндзерський, В. Вишневський та інші.

Мета статті – обґрунтувати місце і роль структурної політики у формуванні та реалізації державної соціально-економічної політики.

Економіка, як відомо, є складною системою і складається з якісно визначених елементів (продуктивних сил, економічних відносин, механізму господарювання) та підсистем (економічної, соціальної), між якими існує закономірний зв'язок. Співвідношення різних елементів економічної системи характеризує пропорції народного господарства, стан суспільного поділу праці і значною мірою визначає потенціал розвитку.

Структура економіки будь-якої країни є унікальною і формується під впливом багатьох об'єктивних і суб'єктивних чинників. Об'єктивні чинники формують потенціал економіки (географічне розташування, кліматичні умови, наявність природних ресурсів), а суб'єктивні – визначають рівень його використання і примноження, причому саме останні є визначальними, що підтверджує досвід країн з майже однаковими потенціальними можливостями, які досягнули різного рівня розвитку. На рис. 1 відображено основні чинники, які вплинули на формування теперішньої структури економіки України.

Розглянемо детальніше окремі чинники, які спричинили сьогоднішню структуру економіки.

«Спадок» СРСР: в результаті розпаду СРСР в 1991 році Україна отримала структурно розбалансовану і надмірно милітаризовану економіку, каркас якої формували підприємства з високою енерго- і ресурсоемістю, більшість з яких належали до четвертого технологічного укладу. Високотехнологічні підприємства орієнтувались переважно на ВПК. У 1991 році у Міністерстві промисловості, яке відало чорною, кольоровою металургією, деревообробкою, хімічною та легкою промисловістю, було близько 2 тисяч великих і середніх підприємств, а в Міністерстві машинобудування (авіабудування, суднобудування, машинобудування, електротехнічна, електронна промисловість, військово-промисловий комплекс) – близько 30 тисяч. Щодо малих підприємств – таку статистику вели на рівні областей і міст. На

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

сьогоднішній день Україна втратила щонайменше половину.

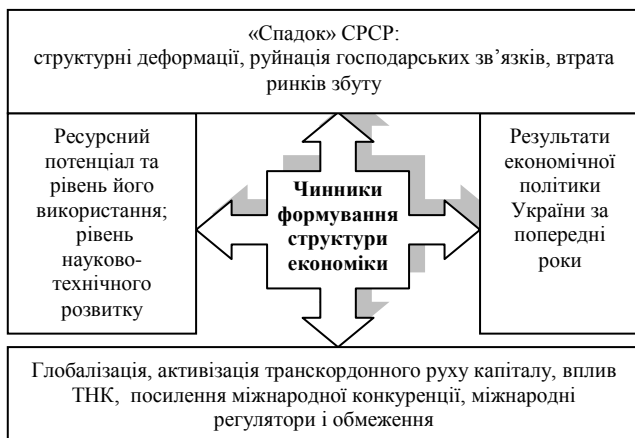

Рис. 1. Чинники формування структури економіки України

За результатами державної економічної політики попередніх років структура економіки не модернізувалась, більше того, – «за роки незалежності в Україні відбулося формування неповноцінної соціо-господарської системи, що відрізняється внутрішньою суперечливістю і неоднорідністю» [1]. Існуючі проблеми в структурі економіки за останні десятиріччя лише поглиблювались, – на «успадковані» від розпаду СРСР структурні деформації «наклалися» нові проблеми. До цього спричинили такі ключові фактори:

1. Відсутність чіткої та обґрунтованої стратегії економічного розвитку, розпорошеність і низька ефективність державних програм.

2. Домінування політичних та олігархічних інтересів над інтересами економічними при ухваленні рішень на державному рівні.

3. Низький рівень економічного патріотизму в умовах посилення міжнародної конкуренції.

4. Орієнтація на сировинний шлях розвитку національної економіки.

5. Паразитівання на транзитних перевагах економіки.

В результаті вітчизняна економіка «структурно застрягла в минулому, так і не набувши тієї форми, яка впливає з сильних сторін та можливостей України як незалежної держави і суб'єкта міжнародних відносин» [2].

В Україні протягом десятиліть відбувався процес укрупнення капіталів, спочатку в межах планово-адміністративної радянської системи, згодом – економічна модель все більше набувала рис кланово-олігархічної. В результаті отримали низьку конкурентоспроможність економіки, високий рівень протекціонізму і корупції, а також ситуацію, коли 100-200 людям належить 95% українського ВВП.

Міністерство економіки тривалий час було відомством, яке стояло на сторожі інтересів крупних підприємств – металургійних, хімічних, машинобудівних. Як наслідок, Україна поступово перетворювалась на відсталу в економічній площині

державу, яка експортує в основному сировину. Видається, що Міністерство економічного розвитку і торгівлі України усвідомлює, що з такою структурою економіки Україна не може претендувати не лише на статус європейської, а й цивілізованої країни. Тому командою фахівців була розроблена і презентована у червні 2015 року міністром Айварасом Абромавічусом стратегія економічного розвитку України під назвою «Шлях до процвітання», ключова ідея якої – потіснити фінансово-промислові групи і дати дорогу малому і середньому бізнесу.

Оцінка показників соціально-економічного розвитку України підтверджує наявність значних диспропорцій, – функціонування економіки відбувається на низькому технологічному рівні, експортні галузі залежать від сировини і цін на неї, посилюється відтік висококваліфікованих фахівців за кордон. Забезпечити економічне зростання, підвищити конкурентоспроможність економіки, подолати соціальні проблеми в межах існуючої структури економіки (відтворювальної, галузевої, технологічної, зовнішньоекономічної, територіальної) неможливо.

Структурні перетворення потребують інвестиційного забезпечення. З одного боку, економіка відчуває дефіцит інвестиційних ресурсів, а з другого – немає чітких орієнтирів для інвесторів, куди їх спрямовувати. Наприклад, представник Європейського інвестиційного банку, – державної кредитної установи ЄС із 28-ма країнами-членами серед акціонерів, яка є найбільшим у світі багатостороннім державним позичальником, відзначає готовність тісніше співпрацювати з Україною, однак «потрібні економічно життєздатні, стійкі проекти. Тож ми закликаємо всіх зацікавлених в Україні структурувати і якісно вибирати свої пріоритети» [3, с. 14].

Однак не те що інвестори, а й українське суспільство немає відповіді на базові питання щодо найприйнятнішої моделі економіки, магістрального вектору розвитку економіки (АПК чи промисловий сектор), пріоритетності розвитку великих підприємств чи малого бізнесу. Реформ економіки, у тому числі структурних, вимагають і зовнішні партнери, наприклад МВФ. І. Міклош, колишній віце-прем'єр Словаччини і теперішній радник міністра фінансів України, відзначив: «Вимоги МВФ необхідні, але недостатні... Щоб підвищити ВВП, темпи зростання та конкурентоспроможність, потрібно значно більше, зокрема необхідно реалізувати пакет структурних реформ. Що стосується структурних реформ, то часом зміни повинні бути радикальнішими, ніж радять МВФ чи інші світові організації» [4, с. 13].

Починати структурні реформи, на нашу думку, варто із зміни галузевих пропорцій, оскільки розвиток чи згортання господарюючих суб'єктів певної галузі значною мірою визначає інші структурні пропорції. Галузева структура виражає пропорції розвитку окремих галузей, видів діяльності, виробництв, сфер національної економіки. Розглянемо окремі показники, які ілюструють галузеві структурні співвідношення в економіці України (таблиці 1, 2).

Таблиця 1

Інформація про валову додану вартість і рівень рентабельності суб'єктів господарювання окремих видів економічної діяльності у 2013 році

Вид економічної діяльності	Структура валової доданої вартості, %		Рівень рентабельності операційної діяльності, %	
	2010	2013	2010	2013
Всього	100	100	4,0	3,9
Сільське господарство, лісове і рибне	7,4	7,8	22,9	11,8
Промисловість	18,7	17,9	4,7	3,0
Будівництво	3,3	2,8	-1,5	-0,4
Оптова і роздрібна торгівля	14,5	14,4	9,8	9,5
Тимчасове розміщення і організація харчування	0,9	0,8	-1,8	-2,8
Транспорт і складське господарство	7,8	7,1	5,6	3,9
Інформація та телекомунікації	3,0	3,0	7,4	11,5
Фінансова і страхова діяльність	5,6	4,3	3,5	6,2

* Джерело: [5]

Якщо оцінювати внесок певної галузі в економіку країни за показником доданої вартості, бачимо, що

лідює торгівля. Реальний сектор економіки не генерує навіть п'ятої частини доданої вартості, при збереженні такої тенденції Україна ризикує ще глибше деіндустріалізуватися. Сільське господарство, яке традиційно вважається конкурентною перевагою нашої країни і зуміло зберегти високі показники прибутковості, створює валову додану вартість на рівні транспортної галузі. Отже, ми є країною, яка активно торгує і мало виробляє. За такої ситуації не уникнути негативного торговельного сальдо, яке пояснюється значними обсягами імпорту. Ознайомлення з товарною структурою зовнішньої торгівлі України у 2013 році показало негативне торговельне сальдо в розмірі - 13666,1 млн. дол. Стимулювання внутрішнього попиту без розвитку виробництва призведе лише до ще більшого зростання імпорту і погіршення торговельного балансу.

За кількістю суб'єктів господарювання і обсягами реалізації переважає торгівля. У сільському господарстві і промисловості кількість підприємств складала близько 13% усіх підприємств. Структура економіки визначає структуру зайнятості. Як бачимо, саме промислові підприємства забезпечують зайнятість – біля 40%, майже кожен десятий зайнятий у сільському господарстві.

Таблиця 2

Інформація про суб'єкти підприємництва в розрізі окремих видів економічної діяльності у 2013 році

Вид економічної діяльності	Кількість суб'єктів господарювання, %		Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), %		Кількість зайнятих працівників, %	
	підприємства	фізичні особи-підприємці	підприємства	фізичні особи-підприємці	підприємства	фізичні особи-підприємці
Всього	100	100	100	100	100	100
Сільське господарство, лісове і рибне	12,7	1,6	4,0	1,8	9,4	1,7
Промисловість	12,7	5,4	35,8	7,3	39,3	7,7
Будівництво	9,3	1,3	3,4	1,3	5,0	1,2
Оптова і роздрібна торгівля	28,1	58,7	40,1	59,9	15,7	58,7
Тимчасове розміщення і організація харчування	4,2	5,7	5,1	6,1	12,3	6,5
Транспорт і складське господарство	2,6	3,2	0,4	4,8	1,8	5,8
Інформація та телекомунікації	3,8	5,4	2,0	4,9	3,0	3,4
Фінансова і страхова діяльність	1,3	0,4	2,4	0,5	0,8	0,3

* Джерело: [5]

Якщо розглянути розподіл підприємств за розмірами, видно, що частка великих підприємств є незначною, однак саме вони найбільше реалізують продукції. За кількісно-статистичними даними в економіці переважають малі підприємства (точніше – мікропідприємства), однак їх вклад в економіку протягом багатьох років залишається незначним.

Ринкові механізми саморегулювання не в стані вирішити проблеми, які визрівали десятиліттями також і через те, що структурні зміни потребують часу і структура економіки інертна за своєю суттю. Подолати існуючі диспропорції можна шляхом реалізації послідовної і цілеспрямованої державної структурної політики. Теорія структурної політики як напрям економічної науки набула розвитку після Другої світової війни на основі ідей Дж. М. Кейнса. Активізація державної структурної політики спостерігалась у ряді країн (Японія, Південна Корея, Сінгапур, Тайвань) і була спрямована на

стимулювання оновлення галузей і секторів економіки на базі 5-6 технологічних укладів.

В Україні структурна політика актуалізувалася наприкінці 1980-х рр., коли постала потреба перебудови радянської економіки. Спочатку термін «структурна політика» ототожнювався з терміном «промислова політика», під якою розумілася підтримка реального сектору економіки. На даний час у вітчизняній економічній науці немає єдиного трактування сутності і змісту структурної політики. Так, одні науковці розглядають структурну політику як комплекс заходів держави з подолання структурних криз в інституційному, технологічному та галузевому розрізах, інші обмежують її промисловою чи регіональною політикою.

Так, структурна політика – це політика, спрямована на формування сучасної, прогресивної та ефективної структури національного господарства [6]. Під структурною політикою розуміють сукупність

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

наукових методів і практичних заходів, спрямованих на оптимізацію внутрішніх пропорцій економічної системи та ефективну сукупну пропозицію, або комплекс заходів щодо розвитку тих елементів економічної системи, які сприяють вирішенню актуальних проблем суспільства, забезпечують економічний розвиток та конкурентоспроможність економіки [7].

На нашу думку, структурна політика – це комплекс державних заходів в контексті реалізації стратегії розвитку, які орієнтуються на раціональне використання ресурсного потенціалу, науково обґрунтованих прогнозах розвитку внутрішнього і міжнародних ринків (товарів, технологій і капіталу), і направлені на формування структури економіки, яка б забезпечувала вирішення актуальних проблем, економічне зростання та інвестиційну привабливість економіки країни.

Структурні зміни потребують стратегічного підходу, відповідно структурна політика держави має орієнтуватись на стратегічні «маяки», пріоритети. Стратегія структурних перетворень, яку визначають як «систему правових, політичних, економічних, фінансових заходів, спрямованих на зміну пропорцій капіталу, зайнятості та національного продукту для збалансування економічної системи відповідно до потреб суспільства» [8, с. 292], є важливим компонентом національної економічної стратегії України.

Заходи держави з реалізації структурної політики мають бути науково обґрунтованими, підтвердженими експертними оцінками та ґрунтуватись на об'єктивних прогнозних аналітичних розрахунках очікуваного ефекту. Такий підхід особливо актуальний для України, де стратегічні рішення щодо підтримки певних галузей і виробництв на рівні держави ухвалювались в інтересах певних осіб чи олігархічних груп. В результаті ми отримали економічну модель, «яка є сумішню олігархічно-корупційного і державно-монополістичного капіталізму, яка не просто гальмує розвиток, а має вкрай високу руйнівну силу» [9].

Основним завданням структурної політики є формування оптимальної структури економіки. В питанні оптимальності ключовим є питання вибору критерію (критеріїв). Оптимальною вважається така структура економіки, яка забезпечує економічне зростання і раціональне використання економічного потенціалу регіону і країни в цілому. Однак для кожної країни є певні обмеження, найактуальніші проблеми, тому вибір критеріїв оптимальності перетворюється на складний процес, який має бути обґрунтованим і стратегічно виправданим на даному історичному етапі.

На рис. 2 відображено взаємозв'язок структурної політики з іншими напрямками соціально-економічної політики держави.

Найбільш тісний зв'язок структурної політики з інвестиційними процесами. Структурні зміни супроводжуються рухом капіталу – з менш прибуткових і перспективних сфер діяльності згідно підприємницької логіки кошти спрямовуються у більш ефективні. У цьому процесі недоцільно

покладатися виключно на ринкові механізми, а згідно пріоритетів державної структурної політики необхідно сприяти інвестиційній привабливості тих чи інших сфер і галузей економіки. У свою чергу, інвестиційне забезпечення сприятиме модернізації виробництв та активізації інноваційних процесів. Чіткий план структурних перетворень із визначеними пріоритетами і програмою державного сприяння (податкові пільги і кредити, гарантії тощо) має стати орієнтиром для потенційних інвесторів, куди вигідно і безпечно вкладати гроші. Натомість «розмитість» пріоритетів підвищує невизначеність і рівень інвестиційних ризиків.

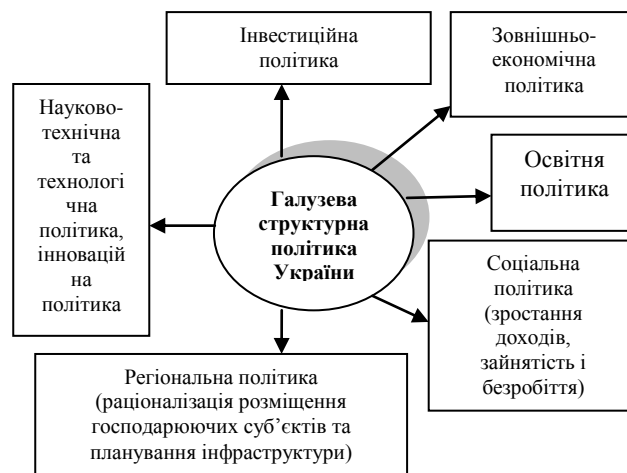

Рис. 2. Зв'язок структурної політики із іншими напрямками соціально-економічної політики держави

Для того, щоб залучити інвестиції у виробничу сферу, потрібно реалізувати ряд реформ (полати корупцію, здійснити судову реформу тощо), а на це потрібен час. Марно сподіватись, що в Україну прийде іноземний інвестор і збудує завод, – для глобального інвестора є більш привабливі альтернативи: від Тунісу до Балкан. Крім того, багато транскордонних національних корпорацій уже мають заводи в Росії, Угорщині, Словаччині чи інших країнах. Тому альтернативою зовнішньому інвестору може стати інвестор внутрішній, причому ставку треба робити не стільки на великий, скільки на малий і середній бізнес (МСБ).

У розвинених країнах малі і середні підприємства найчастіше є лише початковою стадією до становлення великого підприємства, натомість в Україні МСБ працює в основному на забезпечення власника і його родини. В теперішніх умовах МСБ має великий потенціал із залучення капіталовкладень. Більшість представників МСБ не мають наміру покидати країну, але і розвиватись за теперішніх умов він не може. Насамперед держава повинна зменшити регуляторне і податкове навантаження, збільшити рівень економічної свободи.

Залучення іноземних інвесторів можливе шляхом приватизації великих державних підприємств. В даному випадку є як значні ризики, так і великі можливості. Як тільки нерезиденти стануть

повноправними власниками приватизованих підприємств, вони будуть зацікавлені інвестувати у модернізацію відповідних підприємств, збільшувати їх ефективність, і сприятимуть структурним перетворенням.

Зв'язок державної структурної політики із соціальною і освітньою політикою менш очевидний, але не менш важливий. Викривлена структура економіки проектує проблеми на соціальну сферу, що виявляється в нераціональній структурі зайнятості, значній кількості безробітних, великому розриву між розміром доходів найбагатших і найбідніших. Економіка, яка мало виробляє і не створює достатньої доданої вартості, частиною якої є заробітна плата, здатна лише поглиблювати соціальні проблеми. Тому стимулювання виробництва на основі прогресивних структурних змін в економіці слід розглядати також як чинник соціальної стабілізації.

Чи не найважливішим і найбільш мобільним ресурсом економіки є кваліфіковані фахівці, який «постачає» сфера освіти – вища і професійно-технічна. Структура економіки, яка склалась на певний момент часу, не вимагає висококваліфікованих фахівців, і якщо цю ситуацію не переломити, Україну чекає активний «відплив мізків».

Одним із механізмів синхронізації потреб економіки із напрямками підготовки фахівців є система державного замовлення, яка на даний час перебуває на стадії реформування. Попередніми роками держава витратила великі кошти на підготовку кадрів, які згодом покидали країну, працювали не за спеціальністю або поповнювали ряди безробітних. Це вимагає узгодження структурних реформ із напрямками підготовки фахівців. Наприклад, сьогодні нелогічним видається скорочення державного замовлення на підготовку фахівців легкої промисловості з огляду на існування численних швейних цехів, що працюють на західні бренди. У разі згорання виробництв падатиме попит на інженерні спеціальності, фізиків, біологів, що підвищить ризик назавжди втратити наукові школи і спадкоємність поколінь у професійному середовищі.

Мінекономіка прогнозує, що найближчим часом великою буде потреба в найпростіших професіях у сільському господарстві, торгівлі та сфері послуг. Зберігатиметься попит на робітничі професії – будівельників, фахівців транспортної сфери, видобутку корисних копалин. Це свідчить про примітивізацію структури економіки, її деіндустріалізацію. Однак міністерство сподівається, що зростання економіки сприятиме збільшенню попиту на інженерні кадри, професіоналів у сфері фізики, математичних і технічних наук, фахівців ІТ-сфери. Водночас адаптація до стандартів ЄС викличе додаткову потребу у працівниках металургійної та машинобудівної галузей. На жаль, прогноз чиновників не вказує, яку саме продукцію машинобудування буде купувати в нас Європа [10].

Модернізація структури економіки потребує відповідного фінансового та інституційного забезпечення, раціонального територіального розміщення; вона нерозривно пов'язана також із

науково-технічною політикою, інноваційною активністю, що буде предметом подальших досліджень.

Висновки. Українська держава перебуває на стадії перезаснування, а її економіка – перезавантаження. Структурні диспропорції, які формувались не одне десятиліття, є джерелом проблем, гальмують розвиток і мають бути усуненими. Структурні реформи мають стати одним із пріоритетних напрямів державної стратегії та соціально-економічної політики. Відсутність чіткого плану структурних перетворень і зрозумілих пріоритетів дезорієнтовує інвесторів і гальмує інвестиційні процеси.

Структурні деформації, які залишилися у спадок від радянської доби мало того, що не були вирішені, а й загострилися і поповнилися новими, спричиненими неефективними діями влади. Структура вітчизняної економіки залишається деформованою, архаїчною і представлена переважно сільським господарством, металургією, видобутком ресурсів, транспортом (транспорт) і машинобудуванням, яке стрімко зникає. Щоб українська економіка перестала скочуватися в сировинну парадигму, треба розвивати сучасні виробництва з високим рівнем доданої вартості. В структурних перетвореннях своє місце має віднайти сектор малого і середнього бізнесу, який має значний інвестиційний потенціал. Стимулювання виробництва на основі прогресивних структурних змін в економіці слід розглядати також як чинник соціальної стабілізації.

Отже, структурні зміни невідворотні. Стимулювання прогресивних структурних перетворень з боку держави сприятиме вирішенню багатьох проблем як в економічній площині, зовнішньоекономічній діяльності, так і в соціальній сфері.

Список використаних джерел:

1. Бодров В.Г., Шепетько Р.І. Структурна політика в умовах загострення міжнародної конкуренції / Бодров Володимир, Шепетько Роман // Міжнародна економічна політика. 2014. №2 (21). – С. 79-98.
2. Власюк В. Нова модель економіки через реконструкцію інфраструктури / Володимир Власюк // Дзеркало тижня. Україна. – №15 від 24 квітня 2015.
3. Вернер Гойер: «В Україні, як і будь-де, кістяком майбутньої економіки є малий і середній бізнес» / Вернер Гойер // Український тиждень. – № 21 (393) від 29.05-4.06.2015. – С. 14-15.
4. Міклош І. «Вимоги МВФ необхідні, але недостатні» / Іван Міклош // Український тиждень. №8 (380). – 27.02 – 5.03. 2015. – С. 12-13.
5. Статистичний щорічник України за 2013 рік. ДССУ.
6. Вікіпедія: економічна політика / Основні види економічної політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/Економічна_політика>
7. Швайка Л.А. Державне регулювання економіки: навч. посібник / К. : Знання, 2006.
8. Заблоцький Б.Ф. Національна економіка: Підручник. – Львів: Новий світ-2000, 2009. – 582 с.
9. Лановий В. Анатомія кризи української економіки / Володимир Лановий // [Електронний ресурс] : Економічна правда. 16 червня 2015 р.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

10. Шлапак Ю. Вища освіта для безробітного: кого навчає Україна / Юрій Шлапак // *Forbs.ua.* – № від 20 серпня 2015.

References

1. Bodrov V.H., Shepet'ko R.I. (2014) *Strukturna polityka v umovakh zahostrennyia mizhnarodnoyi konkurentsiiy [Structural policy in the face of the deteriorating international competition]: Vol. 2 (21) (pp. 79-98) [in Ukrainian].*

2. Vlasyuk V. (2015) *Nova model' ekonomiky cherez rekonstruktsiyu infrastruktury [The new model of economy through infrastructure rehabilitation]. Dzerkalo tyzhnya: #15 vid 24 kvitnya 2015. [in Ukrainian].*

3. Verner Hooyer (2015) «*V Ukraini, yak i bud'-de, kistyakom maybut'oyi ekonomiky ye малы i seredniy biznes*» ["*In Ukraine, as elsewhere, the future backbone of the economy is small and medium business*"]. *Ukrayins'kyi tyzhden': # 21 (393) vid 29.05-4.06.2015. (pp. 14-15). [in Ukrainian].*

4. Miklosh I. (2015) «*Vymohy MVF neobkhidni, ale nedostati*» ["*The requirements of the IMF are necessary but not*

sufficient"]. *Ukrayins'kyi tyzhden': #8 (380). 27.02 – 5.03. 2015 (pp. 12-13). [in Ukrainian].*

5. *Statystychnyy shchorichnyk Ukrainy za 2013 rik. DSSU.*

6. *Vikipediya: ekonomichna polityka / Osnovni vydy ekonomichnoyi polityky [Elektronnyy resurs]. – Access: http://uk.wikipedia.org/wiki/Ekonomichna_polityka*

7. Shvayka L.A. (2006) *Derzhavne rehulyuvannya ekonomiky [State regulation of Economy]: K. : Znannya. [in Ukrainian].*

8. Zablots'kyi B. F. (2009) *Natsional'na ekonomika [National economy]. L'viv: Novyyi svit-2000. [in Ukrainian].*

9. Lanovyy V. (2015) *Anatomiya kryzy ukrayins'koyi ekonomiky [Anatomy of a crisis Ukrainian economy]. Ekonomichna pravda. 16 chervnya 2015 r. [in Ukrainian].*

10. Shlapak Yu. (2015) *Vyshcha osvita dlya bezrobitnoho: koho navchaye Ukrainy [Higher education for the unemployed, which teaches Ukraine]. Forbs.ua.: # vid 20 serpnia 2015. [in Ukrainian].*

УДК 330.341.4:339.564

І. Ф. Ясіновська

кандидат економічних наук,

доцент кафедри фінансів суб'єктів господарювання

Львівського національного університету імені Івана Франка, м. Львів

С. Д. Смолінська

кандидат економічних наук,

доцент кафедри фінансів суб'єктів господарювання

Львівського національного університету імені Івана Франка, м. Львів

СТРУКТУРА УКРАЇНСЬКОГО ЕКСПОРТУ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ЕКСПОРТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Стаття присвячена дослідженню актуальних проблем розвитку зовнішньої торгівлі України, зокрема українського експорту. Здійснено аналіз обсягів та структури експорту товарів та послуг у динаміці. Визначено основні перепони розширення експортної діяльності підприємств-резидентів та запропоновано напрями вдосконалення експортної політики України.

Ключові слова: міжнародна торгівля, експорт, імпорт, зовнішньоторгівельні операції, експортна політика, експортний потенціал.

Yasinovska I., Smolinska S. STRUCTURE OF UKRAINIAN EXPORTS AND OPTIMIZATION OF EXPORT POLICY OF UKRAINE

The article is dedicated to the actual problems of development of foreign trade of Ukraine, including Ukrainian exports. The volume and structure of exports of goods and services in dynamics is analyzed. The main obstacles of expansion of resident enterprises export activity are defined and ways of improvement of Ukraine's export policy are suggested.

Keywords: international trade, export, import, foreign trade operations, export policy, export potential.

В сучасних умовах вагомим чинником ефективного функціонування національної економіки будь-якої держави є розвиток зовнішньої торгівлі. Розвиток стійкої господарської системи відкритої для зовнішнього світу сприятиме модернізації економіки України, залученню іноземних інвестицій, новітніх технологій, нарощуванню обсягів експорту на світових ринках, зростанню частки України в світовій торгівлі.

Найважливішою характеристикою економічної потужності держави є її експортний потенціал, який відповідно до умов середовища забезпечує здатність

країни проявляти на світовому ринку свої конкурентні переваги. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності, зокрема експортної, впливає на стан платіжного балансу країни, розвиток економіки держави, добробут населення.

Проблеми розвитку зовнішньої торгівлі України, зокрема її експорту, різносторонньо висвітлюють у своїх наукових працях Д. Ю. Венцковський, Б. П. Дмитрук, Ю. І. Євдокимова, С. П. Івашук, Т. М. Мельник, М. М. Мунько, В. Є. Новицький, Т. М. Хоменко та інші. Ряд науковців зосереджують свою увагу на окремих аспектах. Так, Мунько М.М.